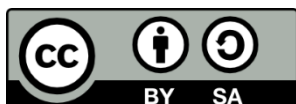

METODICKÝ LIST K IMPLEMENTACI EVALUAČNÍHO/AUTOEVALUAČNÍHO NÁSTROJE DO VÝUKY BUDOUCÍCH UČITELŮ

Yveta Pohnětalová

DISKUSNÍ FÓRUM, DOTAZNÍK K TÉMATU INKLUZE

Obsah

1. Oblast pilotní implementace EAN	2
2. Cíle a rozvíjené kompetence	2
3. Realizace implementace EAN	3
4. Podněty k autoevaluaci a formativnímu hodnocení	4
5. Použité zdroje	4
6. Rozšiřující zdroje poznatků k samostudiu	4

1. OBLAST PILOTNÍ IMPLEMENTACE EAN

Název předmětu: Průběžná praxe 2
Ročník a semestr: 3. ročník, zimní semestr
Rozsah: 26 hodin za semestr

2. CÍLE A ROZVÍJENÉ KOMPETENCE

Cílem Průběžné praxe 2 je rozvíjet profesní kompetence v oblasti speciálního vzdělávání, seznámit se s charakterem práce speciální mateřské školy nebo mateřské školy s integrovanými dětmi nebo ve speciální třídě běžné mateřské školy a hlouběji proniknout do problematiky speciálního vzdělávání (seznámit se se speciálními vzdělávacími metodami, postupy při práci s dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami).

Z hlavního cíle vycházejí konkrétní cíle zaměřené na reflektivní a evaluační činnosti (ke každému z níže uvedených cílů se vztahují konkrétní evaluační postupy/nástroje, uvedeno v závorkách):

1. Reflektovat školní skutečnosti: vnímání klimatu, atmosféry, učitelek, způsobů zapojení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, speciálních metod a postupů ve výchovně-vzdělávacích činnostech (diskuse v Moodle, reflexe hospitací z náslechů v hospitačních záznamech).
2. Hlouběji se zamýšlet nad problematikou integrace/inkluze optikou pozorovatele v konkrétních předškolních zařízeních (vyplnění dotazníku k tématu inkluze, závěrečná společná diskuse na semináři).
3. Naučit se plánovat, zpracovávat a reflektovat přípravy a vlastní výstupy na konkrétní výchovně-vzdělávací činnosti s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami (diskuse v Moodle, písemná reflexe příprav / vlastních výstupů).

2

Inovované reflektivní a evaluační nástroje pro Průběžnou praxi 2:

- **Diskuse** v e-learningovém prostředí Moodle (diskusní témata vycházejí z náslechů/návštěv předškolních zařízení pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami a z reflexe vlastních zkušeností z výstupů).
- **Vyplnění evaluačního dotazníku k tématu inkluze.**
- Závěrečná společná diskuse na semináři.

Doprovodné nástroje obsahující prvky reflexe:

- Zpracovávání hospitačních záznamů z náslechů a příprav na konkrétní výchovně-vzdělávací činnosti ve třídě MŠ s integrovanými dětmi nebo ve speciální MŠ (důkladnější zpracování s důrazem na reflexi).
- Zpracování písemné reflexe vlastních samostatných výstupů a závěrečná písemná reflexe celé praxe.
- Písemné hodnocení praxe cvičnou učitelkou vedoucí praxi.

Úlohou těchto reflektivních postupů a evaluačních nástrojů je vést studenty od začátku studia k hlubšímu zamýšlení nad jednotlivými postupy a pedagogickými jevy, naučit se plánovat,

realizovat a reflektovat vlastní pedagogickou práci i zamýšlet se nad problematikou integrace/inkluze a motivovat studenty ke vzájemné diskusi a sdílení zkušeností.

V rámci této praxe studenti/studentky realizují samostatné výstupy, které představují ucelenou část dopoledních činností v mateřské škole s integrovanými dětmi (nebo v MŠ speciální nebo ve speciální třídě běžné MŠ). Takto koncipovaná průběžná praxe poskytuje studentům nejen vhled do problematiky integrace/inkluze, ale i přímé zkušenosti pedagogické práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.

Při praxi studenti/studentky rozvíjí:

Znalosti: Na základě teoretických disciplín student získává znalosti a profesní kompetence z oblasti speciální pedagogiky. Své znalosti uplatňuje v MŠ s integrovanými dětmi nebo ve speciálních mateřských školách.

Dovednosti: Student získává dovednosti reflektovat činnosti realizované s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, proniká do možností Integrace/zapojení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, učí se orientovat ve speciálních metodách a postupech.

Způsobilosti: Student získává způsobilost zpracovávat, reflektovat přípravy a vlastní výstupy na konkrétní výchovně-vzdělávací činnosti s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, aktivně se účastnit diskusního fóra. Za pomoci dotazníku inkluze si student umí ve sledovaných oblastech vytvořit představu o fungování speciální MŠ a zamyslet se nad tím, do jaké míry je navštívená MŠ inkluzivní.

3. REALIZACE IMPLEMENTACE EAN

Průběžná praxe 2 se vzhledem k situaci covid-19 realizovala mnohdy v omezeném režimu. Absolvování praxe probíhá v průběhu zimního semestru třetího ročníku. Praxe je realizována vždy v pátek v mateřské škole (MŠ speciální, MŠ s integrovanými dětmi, speciální třída běžné MŠ) v rámci bydliště studenta. Studenti najdou požadovanou mateřskou školu v rámci svého bydliště a prokáží se průvodním dopisem, kde je stručně nastíněn obsah praxe a konkrétní úkoly. Kromě mateřské školy, kde budou probíhat vlastní praxe, si studenti domluví návštěvu ve dvou dalších speciálních zařízeních pro děti předškolního věku, kde budou realizovat svá pozorování zaměřená na konkrétní podmínky integrace/inkluze.

Studenti/studentky Průběžné praxe 2 absolvují praxi v rámci stanovených podmínek a požadavků uvedených výše. Všechny své poznatky a zkušenosti mají za úkol diskutovat, reflektovat se svým cvičným učitelem a s vedoucím praxe. V průběhu praxe budou své zkušenosti sdílet s dalšími studenty a s vedoucím praxe v rámci diskusního fóra v Moodle. Součástí je průběžné písemné zpracovávání reflexí jednotlivých samostatných výstupů, souhrnná písemná závěrečná reflexe celé praxe a vyplnění dotazníku k tématu inkluze.

Diskuse v Moodle (ukázka diskuse Příloha 2) probíhá v průběhu celého semestru, stejně tak všechny další výše zmíněné reflektivní činnosti. Reflexe hospitací, náslechů, samostatných výstupů probíhá tedy v rámci celého semestru tak, aby adekvátním způsobem rozvíjela reflektivní dovednosti studentů/studentek od prvních pedagogických zkušeností k profesním kompetencím.

Na základě průběhu a výsledků diskuse se studenty (jak v Moodle, tak v rámci osobních konzultací) vyvstala potřeba věnovat více prostoru otázkám integrace/inkluze. Z tohoto důvodu byl sestaven **dotazník k inkluzi** (příloha 1), který studentům umožní ve sledovaných oblastech vytvořit si představu o fungování speciální mateřské školy a zamyslet se nad tím, do jaké míry je navštěvovaná MŠ inkluzivní. Zdrojem inspirace pro konstrukci dotazníku byl nástroj Ukazatel inkluze (2007) a právě již výše zmíněná diskuse se studenty. Dotazník k inkluzi bude ke stažení v Moodle a po jeho vyplnění poslouží jako podklad pro závěrečné shrnutí, po kterém bude následovat společná diskuse na semináři.

4. PODNĚTY K AUTOEVALUACI A FORMATIVNÍMU HODNOCENÍ

Průběžná pedagogická praxe probíhala v rámci možností v mateřských školách v místě bydliště studentů. Výuka i individuální konzultace probíhaly na osobních konzultacích nebo online. Studenti své poznatky prezentovali v e-learningovém prostředí Moodle, což se velmi osvědčilo. Oceňují na tom možnost sdílet své zkušenosti a získat tak relevantní zpětnou vazbu, a to nejen ze svých výstupů, ale také z uskutečněných návštěv ve speciálních mateřských školách. Dochází tedy ke sdílené komparaci různých přístupů, metod a forem práce s dětmi předškolního věku se speciálními vzdělávacími potřebami.

Přínosným a užitečným prvkem s ohledem na integraci/inkluzi bylo vyplnění dotazníku k inkluzi, ve kterém měli studenti možnost zaznamenat své postřehy a zkušenosti z pozorování klimatu speciální mateřské školy a hlouběji se zamyslet nad podmínkami speciálního vzdělávání v konkrétních zařízeních. Ve výsledku bylo vše reflektováno ve společné diskusi na závěrečném semináři. Celkově lze říci, že průběžné formativní hodnocení a sebehodnocení, které probíhalo v rámci celého semestru ve výše uvedených platformách, vytvářejí prostředí, které podporuje učení a rozvoj studentů.

4

5. POUŽITÉ ZDROJE

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: texty k distančnímu vzdělávání*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2007. 247 s. ISBN 978-80-7315-158-4.

HORNÁČKOVÁ, V., PECHÁČKOVÁ, Y. *Pedagogická praxe aneb jak se připravit na praxi v MŠ*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014.

Booth, T., Ainscow M. *Ukazatel inkluze: rozvoj učení a zapojení ve školách*. 1. vyd. Praha: Rytmus, 2007. 109 s. ISBN 978-80-903598-5-7.

6. ROZŠÍŘUJÍCÍ ZDROJE POZNATKŮ K SAMOSTUDIU

SVOBODOVÁ E. *Vzdělávání v mateřské škole*. Praha: Portál, 2011.

TOMKOVÁ, A. *Portfolio v perspektivě reflektivně pojatého vzdělávání učitelů*. Praha: Univerzita Karlova, 2018.

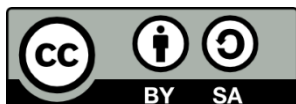
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Metodický list je doplněn následujícími přílohami:

Příloha 1: Dotazník k inkluzi

Příloha 2: Ukázka z diskuzního fóra, zkušenosti studentek z návštěv speciálních mateřských škol

Toto dílo METODICKÝ LIST K IMPLEMENTACI EVALUAČNÍHO/AUTOEVALUAČNÍHO NÁSTROJE DO VÝUKY BUDOUCÍCH UČITELŮ je licencováno pod licencí Creative Commons 4.0 ve variantě BY-SA. Licenční podmínky navštivte na adrese [creativecommons.org](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) [ZDE](#).

